

Andrzej Grajewski: Oczami wroga

Dokumenty wytworzone przez KGB pokazują, jak wybór Jana Pawła II zmienił układ sił na świecie i dał nadzieję milionom chrześcijan żyjących w krajach komunistycznych.

[Jan Paweł II](#) [Karol Wojtyła](#) [Kościół](#) [Litwa](#) [Stosunki międzynarodowe](#) [Tajne służby](#) [Watykan](#) [ZSRS](#)

16.10

Dokumenty sowieckich organów bezpieczeństwa mają znaczenie dwojakie. Informacje wywiadu cywilnego – Pierwszego Zarządu Głównego Komitetu Bezpieczeństwa Państwowego (KGB) pokazują, jak oceniano aktywność papieża na forum międzynarodowym. Wytworzone zaś przez jednostki kontrwywiadowcze dokumentują wpływ Jana Pawła II na sytuację w poszczególnych republikach sowieckich.

W tekście odwołuję się do dokumentów opublikowanych w dwóch wydawnictwach źródłowych: *Pontyfikat wielu zagrożeń. Jan Paweł II w świetle dokumentów sprawy »Kapella« 1979-1990* (oprac. A. Grajewski, I. Mikłaszewicz, Warszawa 2021) oraz *„Żarliwy antykomunista”. Pontyfikat Jana Pawła II w dokumentach KGB Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej (1978-1991). Wybór* (oprac. A. Grajewski, Warszawa 2023).

Przestroga z Łubianki

Szczególne znaczenie w zdobywaniu informacji o sytuacji w Watykanie po wyborze Jana Pawła II miała rezydentura rzymska KGB, działająca pod dyplomatycznym przykryciem sowieckiej ambasady we Włoszech. Już od lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku w jej strukturze pracowali oficerowie wywiadu, zajmujący się także Watykanem. Jeśli wcześniej ten kierunek nie był priorytetowy, po wyborze Jana Pawła II nabrał znaczenia.

Niestety, nie znamy materiałów wytworzonych przez rzymską rezydenturę KGB, podobnie jak nie znamy opracowań powstałych w centrali sowieckiego wywiadu. Wiemy jednak, że już wcześniej posiadał on własne źródła agenturalne w różnych instytucjach Stolicy Apostolskiej. Posiłkował się także informacjami przekazywanymi do Moskwy przez służby wywiadowcze państw komunistycznych Europy Wschodniej.

Sowiecki wywiad od pierwszych dni pontyfikatu Jana Pawła II informował, że u steru Kościoła katolickiego znalazł się papież znający naturę komunizmu nie z relacji czy dokumentów watykańskiej dyplomacji, lecz z autopsji.

„Negocjacje z Watykanem będą trudniejsze, ponieważ na czele Kościoła stanął biskup dobrze znający realia socjalistycznego państwa”

– zapisano w ściśle tajnym raporcie przygotowanym przez KGB kilka dni po wyborze Jana Pawła II i rozesłanym do stolic innych krajów bloku wschodniego. Moskiewska centrala KGB oceniała, że pontyfikat Jana Pawła II staje się zagrożeniem dla sowieckiej polityki zagranicznej, gdyż papież dokonuje radykalnego zwrotu w polityce watykańskiej, dążąc do konfrontacji z komunizmem i nakłonienia ludzi wierzących do aktywności w krajach komunistycznych.

„Zdaniem papieża należy postawić na długotrwałą i konsekwentną walkę na rzecz wewnętrznego rozkładu obecnego ustroju w krajach socjalistycznych, przede wszystkim przez nakłanianie

młodzieży i inteligencji do wystąpień, w których opowiedziałyby się »za prawem do samookreślenia oraz wolnością myśli i sumienia«”.

KGB zauważyło, że od początku pontyfikatu następowała zwiększona aktywność mediów watykańskich wobec katolików żyjących w Związku Sowieckim.

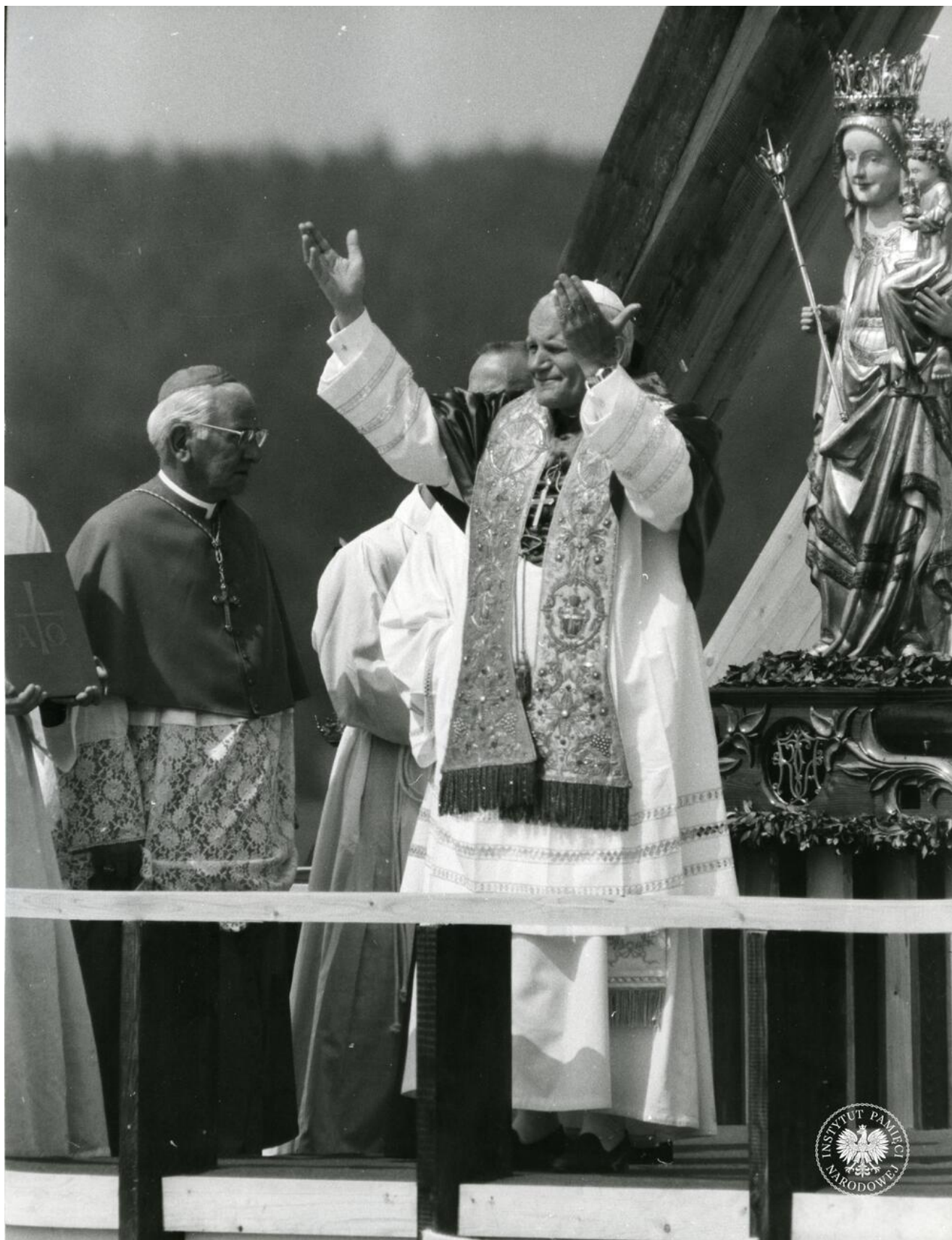
[Czytaj artykuł Andrzeja Grajewskiego *Oczami wroga* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Jan Paweł II, Kościół, Litwa, Stosunki międzynarodowe, Tajne służby, Watykan, ZSRS

Artykuł

Pielgrzymka Jana Pawła II w 1979 r. do Polski. Papież pozdrawia wiernych zgromadzonych na Mszy św. odprawianej na błoniach w Nowym Targu, 8 czerwca 1979 r., z zasobu AIPN, sygn. IPN Po-7-7-1-101-1